

2 Siyasi, normativ-hüquqi və inzibati baza

Mündəricat

2.1	Giriş	2-2
2.2	Tənzimləyici qurumlar	2-3
2.3	Konstitusiya	2-3
2.4	Hasilatın pay bölgüsü haqqında saziş.....	2-4
2.5	Ətraf mühitə dair beynəlxalq və regional konvensiyalar.....	2-4
2.6	Ətraf mühitin mühafizəsi haqqında milli qanunvericilik	2-9
2.6.1	ƏMTQ üzrə milli təlimatlar.....	2-14
2.7	Regional proseslər	2-15
2.7.1	Avropa İttifaqı	2-15
2.7.2	Avropa üçün ətraf mühit	2-15
2.8	Beynəlxalq Neft-Qaz Sənayesi üzrə Standartlar və Təcrübə.....	2-15

Şəkillərin siyahısı

Şəkil 2.1:	Azərbaycanın hüquq iyerarxiyası	2-2
------------	---------------------------------------	-----

Cədvəllərin siyahısı

Cədvəl 2.1:	Beynəlxalq konvensiyaların xülasəsi.....	2-6
Cədvəl 2.2:	Regional konvensiyaların xülasəsi	2-7
Cədvəl 2.3:	Ətraf mühit və sosial sahə ilə bağlı əsas milli qanunlar	2-10

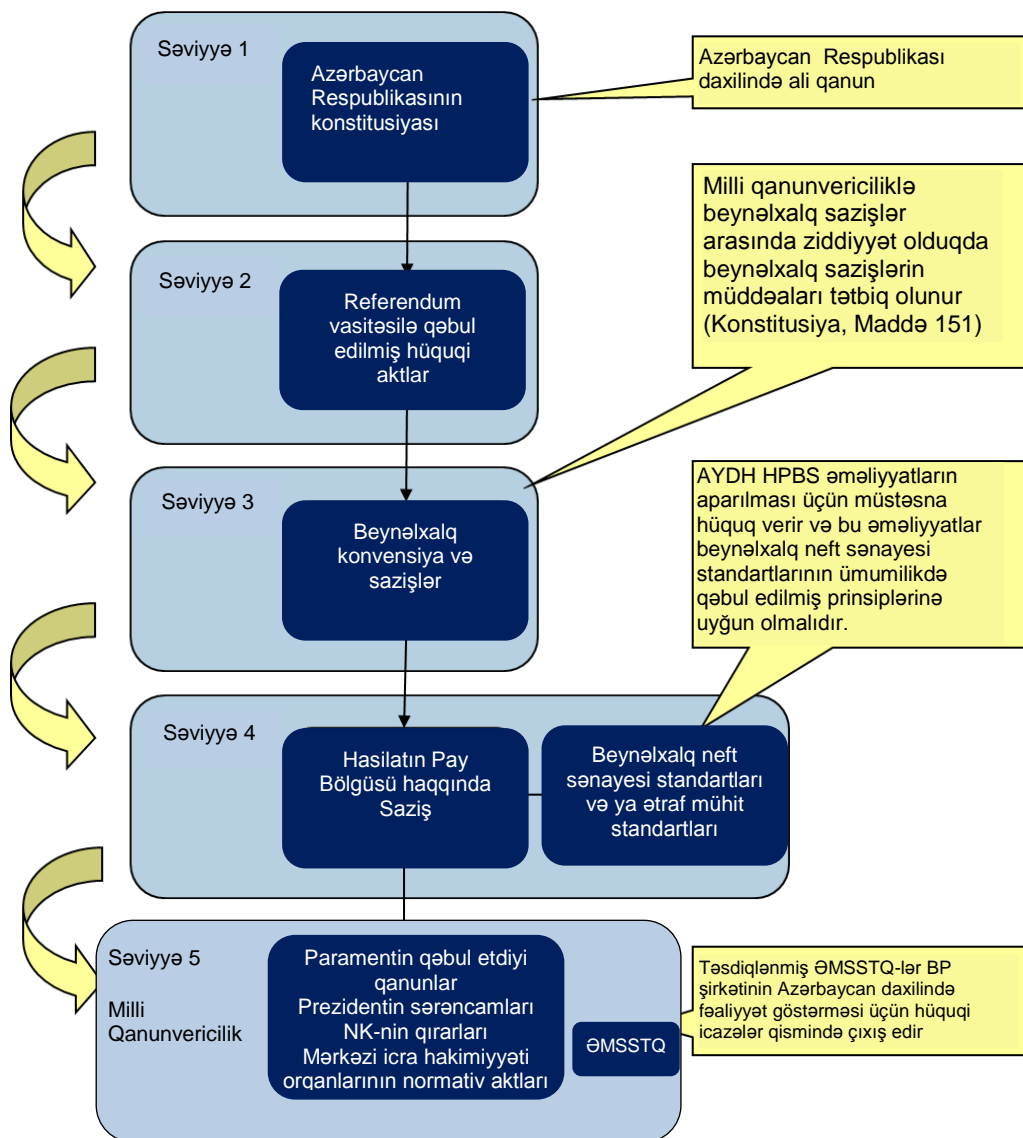
2.1 Giriş

Ətraf Mühitə və Sosial Sahəyə Təsirin Qiymətləndirilməsi (ƏMSSTQ) sənədinin bu fəsilində aşağıdakılar da daxil olmaqla Abşeron Yarımadasının Dayazsulu Hissəsi (AYDH) üzrə 3Ö seysmik tədqiqata aid olan sazişlər, qanunvericilik, standartlar və təlimatlara dair ümumi məlumat təqdim edilib:

- AYDH üzrə hasilatın pay bölgüsü haqqında saziş (burada “HPBS” adlandırılır);
- Azərbaycan Hökuməti tərəfindən ratifikasiya olunmuş beynəlxalq və regional konvensiyaların müvafiq tələbləri;
- Qüvvədə olan müvafiq milli qanunvericilik və təlimatlar;
- Regional proseslər; və
- Beynəlxalq neft-qaz sənayesinin standartları və təcrübələri.

3Ö seysmik tədqiqata aid olan hüquq iyerarxiyası Şəkil 2.1-də təsvir edilib.

Şəkil 2.1: Azərbaycanın hüquq iyerarxiyası

Qüvvədə olan müvafiq qanunvericiliyin tələblərindən əlavə, AYDH üzrə 3Ö seysmik tədqiqat BP Qrupunun, Seqmentin və Regionun standartlarına uyğun qaydada həyata keçiriləcək.

Bu bölmədə ətraf mühitin mühafizəsinə dair qanunlara münasibətdə müvafiq tənzimləyici orqanların cavabdehlikləri müəyyənləşdirilir.

2.2 Tənzimləyici qurumlar

Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkəti (SOCAR) HPBS-də Azərbaycan Respublikasını təmsil edən tərəfdir. Buna müvafiq olaraq, HPBS çərçivəsində BP-nin öz üzərinə götürdüyü öhdəliklər faktiki olaraq SOCAR qarşısında götürülüb.

Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi (ETSN) ekoloji qanunvericilik üzrə əsas cavabdehliyə malikdir. ETSN-nin qanunvericilik aktları 2001-ci ildə prezident fərmanı ilə təsdiqlənmişdir və bu orqanı aşağıdakılara görə cavabdeh edir

- Azərbaycan Parlamentinə (Milli Məclis¹) təqdim etmək üçün ekoloji qanunvericilik layihəsini işləyib hazırlamaq;
- Ekoloji siyasəti həyata keçirmək;
- Ətraf mühitin mühafizəsinə dair standart və tələblərin icrasını təmin etmək;
- Müəyyənləşdirilmiş standartlara cavab verməyən fəaliyyətləri dayandırmaq və ya həmin fəaliyyətlərə xitam vermək;
- Ekoloji problemlərə dair məsləhət vermək;
- Ətraf Mühitə Təsirin Qiymətləndirilməsi (ƏMTQ) və Ətraf Mühitə və Sosial Sahəyə Təsirin Qiymətləndirilməsi (ƏMSSTQ) sənədi də daxil olmaqla ekoloji sənədlərə ekspert rəyi və həmin sənədlərin təsdiqi; və
- Azərbaycan Respublikası tərəfindən ratifikasiya olunmuş beynəlxalq konvensiyalarda müəyyənləşdirilən tələbləri yerinə yetirmək (öz səlahiyyətləri çərçivəsində).

Ekoloji tənzimləmə ilə bağlı funksiyalara malik digər nazirliklər və komitələrə daxildir:

Fövqəladə Hallar Nazirliyi (FHN) – təbii fəlakətlərin və sənaye qəzalarının idarə olunmasına və tikinti, dağ-mədən və sənaye işlərində texniki təhlükəsizlik qaydalarının yerinə yetirilməsinə görə cavabdehlik daşıyır. Fövqəladə hal və yaxud qəza baş veridikdə FHN-ə (SOCAR, ETSN və digər müvafiq nazirliklər ilə yanaşı) dərhal bildiriş vermək tələb olunur;

- **Səhiyyə Nazirliyi** – ölkədə sanitar-epidemioloji vəziyyətə və iş yerlərində sağlamlığın qorunması qaydalarına nəzarət edən dövlət qurumudur;
- **Energetika Nazirliyi** – neft və qaz fəaliyyətlərinə, neft və qaz məhsullarının satışına və Azərbaycanın enerji resurslarından səmərəli istifadəyə cavabdehdir;
- **Meliorasiya və Su Təsərrüfatı Açıq Tipli Səhmdar Cəmiyyəti** – sudan istifadəyə nəzarət edir, yerüstü sulardan istifadəyə icazələr verir və sudan istifadəyə görə ödənişlər təyin edir; və
- **Dövlət Şəhərsalma və Arxitektura Komitəsi** – mühəndis tədqiqat işlərini, layihə-tikinti qayda və normalarının icrasını tənzimləyir.

2.3 Konstitusiya

Konstitusiya Azərbaycan Respublikasında ən ali qanundur və milli qanunvericilikdən və beynəlxalq sazişlərdən üstün hesab edilir. Aşağıdakı maddələr milli və beynəlxalq tələblərin 3Ö seysmik tədqiqata tətbiq olunma müvafiqliyini müəyyənləşdirməyə köməklik edir:

- **Maddə 148.II** – Azərbaycan Respublikasının qoşulduğu beynəlxalq müqavilələr Azərbaycan Respublikasının qanunvericilik sisteminin ayrılmaz tərkib hissəsidir; və
- **Maddə 151** - Azərbaycan Respublikasının qanunvericilik sistemində daxil olan normativ hüquqi aktlar ilə (Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası və referendumla qəbul edilən aktlar

¹Milli Məclis Azərbaycan Respublikasının milli parlamentinin adıdır.
oktyabr 2015
Layihə variantı

istisna olmaqla) Azərbaycan Respublikasının qoşulduğu dövlətlərarası müqavilələr arasında ziddiyyət yaranarsa, həmin beynəlxalq müqavilələr tətbiq edilir.

Konstitusiyaya (Maddə 39) həmçinin insanlara sağlam mühitdə yaşamaq, ətraf mühitin vəziyyətinə dair informasiya əldə etmək imkanına malik olmaq və ekoloji qanunvericiliyin pozulması səbəbindən dəymiş ziyanı görə kompensasiya almaq hüququ verir.

2.4 Hasilatın pay bölgüsü haqqında saziş

HPBS Xəzər dənizinin Azərbaycan sektorunda AYDH üzrə 3Ö seysmik tədqiqatın həyata keçirilməsi üçün hüquq rejimini müəyyənləşdirir. HPBS 22 dekabr 2014-cü il tarixində Podratçı qismində BP şirkəti ilə SOCAR arasında imzalanıb. Bu saziş 14 aprel 2015-ci il tarixində Azərbaycan Respublikasının parlamenti tərəfindən ratifikasiya olunduqdan sonra Azərbaycan Respublikasının qanunu kimi qüvvəyə minmişdir. 3Ö seysmik tədqiqat HPBS çərçivəsində Podratçı qismində çıxış edən BP şirkəti tərəfindən idarə olunacaq.

HPBS-in 26.1-ci maddəsində qeyd edilir:

“Podratçı Xəzər dənizinin səciyyəvi ekoloji xüsusiyyətlərini nəzərə alan və müvafiq olaraq, (i) dünyanın digər regionlarında kəşfiyyat və istehsal işlərinə tətbiq edilən beynəlxalq neft-qaz sənayesi standartlarına və təcrübəsinə və (ii) Azərbaycan Respublikasının təhlükəsizlik texnikası və ətraf mühitin mühafizəsi haqqında mövcud qanunvericiliyinə istinad edən təhlükəsizlik texnikası və ətraf mühitin mühafizəsi standartlarını və metodlarını tətbiq edir. Belə standartlar və metodlar müəyyənləşdirilərkən ətraf mühitin mühafizəsinin məqsədləri, texniki cəhətdən mümkünlük, iqtisadi rentabellik və kommertiya rentabelliği kimi məsələlər nəzərə alınır.”

26.1-ci maddədə həmçinin tələb olunur ki, müvafiq standartlar və metodlar hazırlanarkən, ətraf mühitin mühafizəsinin məqsədləri, texniki cəhətdən mümkünlük, iqtisadi rentabellik və kommertiya rentabelliği kimi məsələlər nəzərə alınmalıdır və əlavə olaraq qeyd edilir:

“Nə qədər ki, 9-cu Əlavənin II hissəsində göstərilmiş standartlar və metodlar Podratçının, SOCAR-in və ETSN-in hazırlayıb razılaşdırdıqları yeni təhlükəsizlik texnikası və ətraf mühitin mühafizəsi standartları ilə əvəz edilməmişdir, 26.4 bəndinin birinci cümləsinə əməl edilməsi şərt ilə, onlar Qüvvəyəminmə tarixindən etibarən Neft-qaz əməliyyatlarına tətbiq edilə bilən standartlar sayılırlar. Bu cür əvəzetmə Podratçı, SOCAR və ETSN arasında saziş imzalandıqdan sonra, Tərəflərdə ETSN-in razılaşdırdıqları tarixdən etibarən qüvvəyə minir və həmin tarixdən sonra bu cür razılaşdırılmış standartlar, bu Sazişdə tam şəkildə şərh olunduğu kimi, qanun qüvvəsi kəsb edir.”

HPBS-in 26.2-ci maddədə qeyd edilir:

“Podratçı məhdudiyət qoymadan yerin üstü, yerin təki, dəniz, hava, göllər, çaylar, flora və fauna, kənd təsərrüfatı bitkiləri, digər təbii ehtiyatlar və əmlak daxil olmaqla ətraf mühitin vəziyyətində hər hansı potensial pozuntuları minimuma endirmək üçün Neft-qaz əməliyyatlarını Ətraf mühitin mühafizəsi standartlarına uyğun olaraq lazımi həssaslıqla, səmərəli və təhlükəsiz şəkildə aparır.”

HPBS-in 26.4-cü maddəsində tələb olunur *“Podratçı (BP Eksploreyşn (Azərbaycan) Limited) Azərbaycan Respublikasının səhiyyəyə, təhlükəsizlik texnikasına, ətraf mühitin mühafizəsinə və bərpasına ümumən tətbiq edilə bilən mövcud və gələcək qanunlarına yaxud qərarlarına tabe olur, bu şərtlə ki, həmin qanunların və qərarların tələbləri 9-cu Əlavənin II Hissəsində müəyyənləşdirilmiş Ətraf mühitin mühafizəsi standartlarının tələblərindən sərt olmasın.”*

Bütün tərəflər Hasilat standartlarının qüvvəyə minməsinə dair protokolu imzalayanadək, HPBS-in 9-cu Əlavəsinin III hissəsində müəyyənləşdirilmiş standartlar və qaydalar hasilat işlərinə tətbiq olunmağa davam edəcək.

2.5 Ətraf mühitə dair beynəlxalq və regional konvensiyalar

Azərbaycan bir sıra beynəlxalq və regional konvensiyalar imzalayıb ki, həmin konvensiyalara əsasən hökumət müəyyənləşdirilmiş təbii yaşayış mühitlərinin, flora və faunanın çirklənməsinin qarşısını oktyabr 2015

almaq və onları mühafizə etmək öhdəliyi daşıyır. AYDH üzrə 3Ö seysmik tədqiqata müvafiq olan konvensiyalar 2.1 və 2.2-ci cədvəllərdə sadalanıb.

Cədvəl 2.1: Beynəlxalq konvensiyaların xülasəsi

Konvensiya	Məqsədi	Status
Bern Konvensiyası	Yabani bitkilərin və vəhşi heyvanların qorunması və onların təbii məskunlaşma yerlərinin mühafizəsi	Azərbaycanda 2002-ci ildən qüvvəyə minib
YUNESKO-nun Beynəlxalq əhəmiyyətə malik su-bataqlıq ərazilərin (xüsusən də su quşlarının təbii məskənlərinin) qorunmasına dair konvensiyası / RAMSAR Konvensiyası	Su-bataqlıq ərazilərin və su quşlarının mühafizəsini təşviq etmək. Bundan əlavə, bir sıra su-bataqlıq ərazilər beynəlxalq Əhəmiyyətli Su-Bataqlıq Əraziləri təyin olunub və əlavə mühafizə əldə edib.	Azərbaycan RAMSAR konvensiyasını 2001-ci ildə imzalayıb
Davamlı üzvi çirkləndiricilər haqqında Stokholm Konvensiyası	Dioksinlərin, furanların, heksaxlorbenzolun və PXB-lərin atqısını azaltmaq (onların minimuma endirilməsi və bütövlüklə aradan qaldırılması məqsədilə).	Azərbaycan bu konvensiyaya 2004-cü ildə qoşulub
"Dənizin gəmilərdən çirkləndirilməsinin qarşısının alınması haqqında" 1973-cü il tarixli beynəlxalq konvensiya (MARPOL) – 1978-ci il tarixli düzəliş protokolu da daxil olmaqla	Azərbaycanda MARPOL 73/78 konvensiyasını qüvvəyə salan qanunvericilik 1983-cü il tarixli dənizin mühafizəsinə (gəmilərdən çirklənmənin qarşısının alınmasına) dair qanundur. Gəmilərdən dəniz mühitinin çirklənməsinin (həm təsadüfi/qəza nəticəsində, həm də müntəzəm əməliyyatlar nəticəsində baş verən) qarşısının alınması və azaldılması.	Azərbaycan 2004-cü ildə qoşulub.
Ozon Təbəqəsinin Qorunmasına dair Vyana Konvensiyası	Ozon təbəqəsinin qorunması üçün beynəlxalq səylərin cəmlənməsi üzrə mexanizm təmin edir, o cümlədən, Konvensiyanın Monreal Protokolunda müəyyənləşdirilmiş ozondağııcı maddələrin istehsalını və istifadəsini məhdudlaşdıran məcburi hüquqi tələbləri əks etdirir. Monreal protokolu və düzəlişlər ilə dəstəklənib (aşağı baxın).	Azərbaycan bu konvensiyaya 1996-cı ildə qoşulub
Ozon qatını dağıdan maddələr üzrə Monreal Protokolu - 1987	Ozon qatını dağıdan qazların atılmasının azaldılmasına dair xüsusi tələblər. Dörd dəfə düzəliş edilib: London 1990, Kopenhagen 1992, Monreal 1997 və Pekin 1999.	Azərbaycan 1996-cı ildə qoşulub
BMT-nin "İqlim Dəyişmələri haqqında Çərçivə Konvensiya"sı - 1992	Bu konvensiya atmosferdə istixana qazı konsentrasiyalarını sabitləşdirərək onları iqlim sistemində təhlükəli antropogen müdaxilənin qarşısını alacaq səviyyədə saxlamağı və bunu ekosistemin təbii şəkildə adaptasiya oluması, qida istehsalını mühafizə edilməsi və dayanıqlı iqtisadi inkişafa imkan yaradılması üçün kifayət qədər müddət ərzində təmin etməyi nəzərdə tutur.	Azərbaycan 1992-ci ildə qoşulub və xüsusi hədəf göstəricilərə cavab vermək rəsmi şəkildə tələb olunmur
Kioto Protokolu, 1997	İqlim Dəyişmələri haqqında Çərçivə Konvensiyanın ardınca qəbul edilib	Azərbaycan 2000-ci ildə qoşulub
BMT-nin Bioloji Müxtəlifliyə dair Konvensiyası - 1992	Bioloji müxtəlifliyi qorumaq, o cümlədən onun komponentlərindən davamlı istifadə etmək və meydana çıxan faydaları ədalətli və bərabər şəkildə bölüşdürmək	Azərbaycan 2000-ci ildə bu konvensiyaya tərəf olmuşdur
Neftlə çirkləndirmə hallarına hazırlığın təmin edilməsi, bunlara qarşı mübarizə və əməkdaşlıq haqqında beynəlxalq konvensiya - 1990	Gəmilərdən çirklənmənin qarşısının alınması üçün əlavə tədbirlərin görülməsini nəzərdə tutur.	Azərbaycan 2004-cü ildə qoşulub
FAO-nun (BMT-nin Ərzaq və Kənd Təsərrüfatı	Bitkilərin və bitki məhsullarının ziyanvericilərinin yayılmasının və gətirilməsinin qarşısını	Azərbaycanda 2000-ci ildə qüvvəyə minib

Konvensiya	Məqsədi	Status
Təşkilatının) Bitkilərin Mühafizəsinə dair Konvensiyası	almaq və onlarla mübarizə üçün müvafiq tədbirləri təşviq etmək məqsədilə bağlanmış sazişdir.	
Səhralaşma ilə Mübarizə haqqında Konvensiya	Səhralaşma ilə mübarizə aparmaq və quraqlığın təsirlərini azaltmaq	Azərbaycanda 1998-ci ildə qüvvəyə minib
Kökü Kəsilmək Təhlükəsi Qarşısında Olan Vəhşi Fauna və Yabani Flora Növləri ilə Beynəlxalq Ticarət Haqqında Konvensiya (CITES)	seçilmiş heyvan və bitki növlərinin ticarətinə nəzarəti təmin edir	Azərbaycanda 1999-cu ildə qüvvəyə minib
"Arxeoloji irsin qorunması haqqında" Avropa Konvensiyası	Hər bir tərəf olmuş dövlətdən arxeoloji tədqiqatlara maliyyə dəstəyi göstərməyi və arxeologiyanı təşviq etməyi (dövlət və ya şəxsi vəsaitlərdən istifadə etməklə) tələb edir	Azərbaycan 2000-ci ildə ratifikasiya edib
"Təhlükəli tullantıların sərhədlərarası daşınmasına və kənarlaşdırılmasına nəzarət haqqında" Bazel Konvensiyası	Təhlükəli tullantıların sərhədlərarası daşınmasını nəzarət və bu cür daşınmanın azaldılması, təhlükəli tullantıların yaranmasının minimuma endirilməsini, tullantıların ekoloji baxımdan məqsədəuyğun şəkildə idarə olunması və bərpa edilməsi təcrübələrinin təmin olunmasını və inkişaf etməkdə olan ölkələrlə tullantı idarəetmə sistemlərinin təkmilləşdirilməsində köməklik göstərilməsini nəzərdə tutur.	Azərbaycan 2001-ci ildə ratifikasiya edib
YUNESKO-nun Mədəni Özünüifadə Müxtəlifliyinin Qorunması və Təşviqi haqqında Konvensiyası	Konvensiya tərəflərinin öz mədəni siyasətlərini formalaşdırmasını və həyata keçirməsini və mədəni özünüifadə müxtəlifliyini qoruyacaq və təşviq edəcək tədbirlər qəbul etməsini və beynəlxalq əməkdaşlığı gücləndirməsini təşviq edir.	Azərbaycan bu konvensiyaya 2010-cu ildə qoşulub.

Cədvəl 2.2: Regional konvensiyaların xülasəsi

Konvensiya	Məqsəd	Status
Orhus Konvensiyası *	Ətraf mühit ilə bağlı məsələlərdə məlumatın əldə edilməsi, qərar qəbul edilməsində ictimaiyyətin iştirakı və ədalət mühakiməsinin açıq keçirilməsi hüquqlarını təmin etmək	Azərbaycan bu konvensiyaya 2000-ci ildə qoşulub
Espoo Konvensiyası*	ƏMSSTQ-nin tətbiq olunması vasitəsilə (xüsusən də ətraf mühitin transsərhəd kontekstində korlanmasına qarşı qabaqlayıcı tədbir kimi) ekoloji baxımdan zərərsiz və davamlı inkişafı təşviq etmək.	Azərbaycan bu konvensiyaya 1999-cu ildə qoşulub. Bu sənəd hazırlanan zaman Azərbaycan Ətraf Mühitin Strateji Qiymətləndirilməsinə dair protokolu imzalamamışdı.
Transsərhəd Su Axınlarının və Beynəlxalq Göllərin Mühafizəsi və İstifadəsi üzrə Konvensiya (Helsinki Konvensiyası)*	İnsan fəaliyyəti nəticəsində transsərhəd suların çirkənməsindən yaranan transsərhəd təsirin qarşısını almaq, həmin təsiri nəzarətdə saxlamaq və ya azaltmaq.	Azərbaycan bu konvensiyaya 2002-ci ildə qoşulub
BMT-nin Təhlükəli tullantıların sərhədlərarası daşınmasına və kənarlaşdırılmasına nəzarət	Təhlükəli tullantıların sərhədlərarası daşınmasını tənzimləyir və konvensiya Tərəflərinin üzərinə bu cür tullantıların ekoloji baxımdan məqsədəuyğun şəkildə idarə olunmasını və kənarlaşdırılmasını təmin etmək öhdəliyi qoyur.	Azərbaycan 2011-ci ildə ratifikasiya edib.

haqqında konvensiyası		
Su və Sağlamlıq haqqında Protokol *	Su ehtiyatlarını daha yaxşı edarə etməklə və su ilə əlaqədar xəstəliklərin qarşısını almaqla, onları nəzarətdə saxlamaqla və azaltmaqla insan sağlamlığını və rifahını qorumaq	Azərbaycan bu konvensiyaya 2003-cü ildə qoşulub
UNECE - Böyük məsafələrdə havanın transsərhəd çirkləndirilməsi haqqında Cenevrə Konvensiyası *	Havanın transsərhəd çirkləndirilməsinin nəzarətdə saxlanılması və azaldılması üçün mexanizm təmin edir	Azərbaycanda 2002-ci ildə qüvvəyə minib. Konvensiyaya 8 protokol əlavə edilib və həmin protokollardan heç biri bu sənəd hazırlanan zaman Azərbaycan Respublikası tərəfindən ratifikasiya olunmamışdı
Təhlükəli Yüklərin Avtomobil Yolları ilə Beynəlxalq Daşımaları *	Təhlükəli yüklərin qablaşdırılması və üzərinə yarlıqların vurulması, habelə istifadə olunan nəqliyyat vasitələrinin konstruksiyası, avadanlıq təchizatı və istismarı üzrə tələbləri ehtiva edir. Texniki tələblərə dair müfəssəl məlumat əlavələrdə verilir.	Azərbaycanda 2000-ci ildə qüvvəyə minib
Sənaye Qəzalarının Transsərhəd Təsiri haqqında Konvensiya *	Transsərhəd təsire malik ola bilən sənaye qəzalarının qarşısını almaq, bu cür qəzalara hazır olmaq və onlara qarşı cavab tədbirləri görmək	Azərbaycan bu konvensiyaya 2004-cü ildə qoşulub
Xəzər dənizi üzrə Tehran Çərçivə Konvensiyası	Hər beş sahiləyi dövlət tərəfindən ratifikasiya edilmiş və 2006-cı ildə qüvvəyə minmişdir. Üzv dövlətlərdən Xəzər dənizində çirkləndirmə ilə mübarizə aparmaq üçün bir sıra ümumi tədbirləri həyata keçirməyi tələb edir. Üç protokol qəbul edilmişdir və buna görə də, onlar milli qanunvericilik və normalar üçün əsas təşkil edir. Bir protokol, yəni Transsərhəd Kontekstdə Ətraf mühitə Təsirin Qiymətləndirilməsi hazırlanıb və bu hesabatın hazırlanması vaxtı hələki qəbul edilməmişdi.	Konvensiya ratifikasiya edilib və aşağıdakı protokollar qəbul edilib: <ul style="list-style-type: none"> • Neftlə çirkləndirmə hallarına regional hazırlığın təmin edilməsi, bunlara qarşı mübarizə və əməkdaşlıq haqqında protokol ("Aktau protokolu") (avqust 2011); • Xəzər dənizinin quruda yerləşən mənbələrdən və quruda həyata keçirilən fəaliyyət nəticəsində çirklənmədən mühafizəsi haqqında protokol ("Moskva protokolu") (dekabr 2012); və • Bioloji müxtəlifliyin qorunması haqqında protokol ("Aşqabad protokolu") (May 2014).
* UNECE sazişi; Azərbaycan 1993-cü ildə BMT-nin Avropa üzrə İqtisadi Komissiyasına (UNECE) üzv dövlət olmuşdur. UNECE komissiyasının əsas məqsədi normaların, standartların və konvensiyaların yaradılması ilə Ümumavropa məkanına inteqrasiyanı təşviq etməkdir.		

2.6 Ətraf mühitin mühafizəsi haqqında milli qanunvericilik

Azərbaycan Hökuməti ətraf mühitin mühafizəsi üzrə milli qanunvericiliyin Avropa Birliyinin ətraf mühitin mühafizəsi haqqında qanunvericiliyinə əsaslanan beynəlxalq səviyyədə qəbul olunmuş qanunvericiliyə uyğunlaşdırılması prosesini həyata keçirmək ilə bağlı öhdəlik götürmüşdür. Həmin proses hazırda davam etdiyi üçün 3Ö seysmik tədqiqat qüvvədə olan milli qanunvericilik tələblərinə uyğun olacaq, o şərtlə ki, həmin tələblər HPBS müddəalarına uyğun olsun və beynəlxalq neft-qaz sənayesi standartları və təcrübəsi ilə ziddiyyət və yaxud digər şəkildə uyğunsuzluq təşkil etməsin.

Azərbaycanda ətraf mühitin mühafizəsi üzrə milli qanunvericiliyin əsasını aşağıdakı məsələlərin həllinə yönəlmiş “Ətraf mühitin mühafizəsi haqqında” Qanun (1999) təşkil edir:

- Dövlətin, vətəndaşların, ictimai birliklərin və yerli özünüidarəetmə orqanlarının hüquq və vəzifələri;
- Təbiətdən istifadə;
- Monitoring, standartlaşdırma və sertifikatlaşdırma;
- Ətraf mühitin mühafizəsi sahəsində iqtisadi tənzimləmə;
- Dövlət Ekoloji Ekspertizası (DEE);
- İqtisadi fəaliyyət üzrə ekoloji tələblər;
- Təhsil, elmi tədqiqatlar, statistika və informasiya;
- Fövqəladə ekoloji şərait və ekoloji fəlakət zonaları;
- Ətraf mühitin mühafizəsinə nəzarət;
- Ekoloji audit və onun həyata keçirilməsi;
- Ətraf mühitin mühafizəsi haqqında qanunvericiliyin pozulmasına görə məsuliyyət; və
- Beynəlxalq əməkdaşlıq.

“Ətraf mühitin mühafizəsi haqqında” Qanunun 54.2 maddəsinə müvafiq olaraq, ƏMTQ sənədləri DEE-dən keçməlidir, yəni ətraf mühit məsələləri üzrə səlahiyyətli orqan (ETSN) tərəflərin hazırlayıb təqdim etdiyi ƏMTQ sənədlərinin nəzərdən keçirilməsi və təsdiq edilməsi üzrə cavabdehlik daşıyır. Qanun DEE prosedurunun əsasını qoyur, Bu, nəzərdə tutulan layihənin ətraf mühitin mühafizəsi üzrə müvafiq standartlara uyğunluğunun (misal üçün, çirklənmə səviyyələri, atqılar və səs-küy) ayrıca yoxlanılmasına bənzəyir. Bundan əlavə, qanunla müəyyən olunur ki, layihələr DEE tərəfindən müsbət rəy olmadan həyata keçirilmə bilməz.

DEE çərçivəsində dövlət orqanları təqdim olunan bütün hazırlanmış hesabatları onların ətraf mühitə potensial təsirləri baxımından rəsmi olaraq yoxlayıb təsdiq etməlidir. Hazırkı beynəlxalq miqyasda qəbul edilmiş təcrübə təsirlərin qiymətləndirilməsində mütənasib, konsultativ və ictimai baxımdan məsuliyyətli yanaşmaya üstünlük verir.

Cədvəl 2.3-də ətraf mühit və sosial sahə ilə bağlı əsas milli qanunlara dair xülasə təqdim edilib.

Cədvəl 2.3: Ətraf mühit və sosial sahə ilə bağlı əsas milli qanunlar²

Mövzu	Adı	Tarixi	Təsviri / AYDH üzrə 3Ö seysmik tədqiqat üçün ƏMSSTQ-yə aidiyyəti
Ümumi	Azərbaycan Respublikasının “Ətraf mühitin mühafizəsi haqqında” Qanunu № 678-IQ	08/06/1999 (son düzəliş və əlavələr 30/09/2014)	Ətraf mühitin mühafizəsi üzrə əsas prinsipləri, habelə Dövlətin, ictimai birliklərin, vətəndaşların ətraf mühitin mühafizəsi ilə bağlı hüquq və öhdəliklərini müəyyən edir. (yuxarıda təsvir olunub)
	Azərbaycan Respublikasının “Ekoloji təhlükəsizlik haqqında” Qanunu №677-IQ	08/06/1999 (sonuncu düzəliş 01/02/2013)	Ölkənin ətraf mühitin mühafizəsinə dair qanunvericiliyinin əsas iki qanunundan biridir (“ <i>Ətraf mühitin mühafizəsi haqqında</i> ” Qanun ilə birlikdə). Qanunun məqsədi həyat və sağlamlığın, cəmiyyətin, ətraf mühitin, o cümlədən atmosfer havasının, fəzasının, su tutarlarının, mineral ehtiyatların, təbii landşaftların, bitkilərin və heyvanların təbii və antropogen təhlükələrdən mühafizə edilməsi üçün hüquqi baza müəyyən etməkdən ibarətdir. Qanunda Dövlətin, vətəndaşların və ictimai birliklərin ekoloji təhlükəsizlik, o cümlədən informasiya və öhdəlik baxımından hüquq və vəzifələri müəyyən edilir. Qanunda həmçinin iqtisadi fəaliyyətin tənzimlənməsindən, ərazi rayonlaşdırılmasından və ekoloji fəlakətlərin fəsadlarının azaldılmasından bəhs olunur.
Ekosistemlər	Azərbaycan Respublikasının “Xüsusi mühafizə olunan təbiət əraziləri və obyektləri haqqında” Qanunu №840-IQ	24/03/2000 (sonuncu düzəliş 06/03/2015)	Azərbaycandakı mühafizə olunan təbii ərazilər və obyektlər üzrə hüquqi bazanı müəyyən edir.
	Azərbaycan Respublikasının “Heyvanlar aləmi haqqında” Qanunu №675-IQ	04/06/1999 (sonuncu düzəliş 06/03/2015)	Heyvanlar aləmi, fauna üzərində mülkiyyət hüququ və tərəflər arasındakı hüquqi münasibətlər müəyyən olunur. Qanunda həmçinin Dövlət tərəfindən inventarlaşdırma və monitoring ilə bağlı məsələlər, habelə iqtisadi normalar və cəzalandırma normaları təsvir olunur.
Su	Azərbaycan Respublikasının Su Məcəlləsi (418-IQ sayılı Qanun ilə təsdiq olunub)	26/12/1997 (sonuncu düzəliş 06/03/2015)	Sututarlardan istifadəni tənzimləyir, mülkiyyət hüquqlarını müəyyən edir, habelə inventarlaşdırma və monitoring məsələlərini əhatə edir. Məcəllədə sututurların içməli və texniki su üçün, habelə tibbi müalicə, mineral bulaqlı kurortlar, istirahət və idman, kənd təsərrüfatı ehtiyacları, istehsalat ehtiyacları və hidroenerji, nəqliyyat, balıqçılıq və ovçuluq, tullantı suların axıdılması, yanğından mühafizə məqsədləri üçün istifadəsini və xüsusi mühafizə olunan sututurları tənzimləyir. Burada rayonlaşdırma, zərərli maddələrin yol verilən maksimum konsentrasiya hədləri və sənayedə/istehsalatda əsas davranış qaydaları barədə məlumatlar verilir.

² Bu cədvəl müxtəlif mənbələr əsasında tərtib olunmuşdur, o cümlədən: Birləşmiş Millətlər Təşkilatı 2004, Ekoloji Göstəricilərin Nəzərdən Keçirilməsi Silsiləsi №19 – Azərbaycan; Kyuri və Braun, 2008, Abşeron yarımadası layihəsi üçün bərk tullantıların kompleks idarə olunması sistemi, və Popov 2005, Azərbaycanda şəhər ekologiyasına dair qısa məlumat (AİB nəşri).

Mövzu	Adı	Tarixi	Təsviri / AYDH üzrə 3Ö seysmik tədqiqat üçün ƏMSSTQ-yə aidiyyəti
	Xüsusi mühafizə olunan su obyektlərinin ayrı-ayrı kateqoriyalara aid edilməsi Qaydaları, Nazirlər Kabinetinin 77 sayılı Qərarı	01/05/2000 (sonuncu düzəliş 10/05/2012)	Xəzər dənizi xüsusi mühafizə olunan su tutarıdır. Qərara əsasən, tullantı sularının axıdılması üzrə digər variantların olmadığı təqdirdə onların yerləşdirilməsi üçün xüsusi icazələrin alınması tələb olunur. Qərarla xüsusi mühafizə olunan su tutarlarından istifadəyə məhdudiyətlərin qoyulması, habelə gələcəkdə həmin su tutarları ilə əlaqədar normativ aktların işlənilib hazırlanması nəzərdə tutulur. Qərara əsasən, xüsusi mühafizə olunan suların təbii şəraitini dəyişən fəaliyyətlər üçün ETSN-nin razılığı tələb olunur. Suya qarşısı alına bilməyən hər hansı atqılar üçün icazələrin verilməsinə dair müddəalar nəzərdə tutulmuşdur. Həmçinin, istirahət və idman məqsədləri üçün nəzərdə tutulmuş suların (bunlara Xəzər dənizi də aiddir) mühafizəsi üzrə xüsusi tələblər daxil edilmişdir.
	Səth sularının tullantı suları ilə çirklənməsindən mühafizəsi üzrə qaydalar, Dövlət Ekologiya Komitəsinin 1 sayılı Qərarı	04/01/1994	Bu qanunvericilik aktı çərçivəsində "Balıqçılıq üçün əhəmiyyətli olan su tutarlarına zərərli təsirin icazə verilən normaları"na əsasən, atqılar asılı maddələr, üzən maddələr, rəng, iy və dad, hərəkət, həll olunmuş oksigen, pH, oksigenə bioloji tələbat (OBT) və zərərli maddələr baxımından müəyyən olunmuş su tutarları üzrə bir neçə xüsusi standartlara cavab verməlidir. Hədlər Sovet dövrünün standartlarına əsaslanır və "boru çıxışı" hədlər ilə müqayisədə obyektin hüduqlarında təmin olunmalıdır (xüsusi "sanitar mühafizə zonası üzrə hədlər"). Atqı borusunun çıxışı üzrə hədlər konkret obyektdə aid "ekoloji pasportlarda" göstərilir və qüvvədə olan ətraf mühitin keyfiyyət standartlarına uyğunluğun təmin olunması məqsədilə müəyyən edilir.
Hava	Azərbaycan Respublikasının "Atmosfer havasının mühafizəsi haqqında" Qanunu №109-IIQ	27/03/2001	Havanın mühafizəsi, bununla da əhalinin sağlam mühitdə yaşamaq ilə bağlı konstitusiya hüququnun həyata keçirilməsi üçün hüquqi bazanı müəyyən edir. Qanunda bu baxımdan hakimiyyət orqanlarının, hüquqi və fiziki şəxslərin və QHT-lərin hüquq və öhdəlikləri qeyd olunur, iqtisadi fəaliyyət zamanı havanın mühafizəsi üzrə ümumi tələblər müəyyən olunur, atmosfərə fiziki və kimyəvi təsirlərin azaldılması üçün normalar müəyyənləşdirilir, zərərli atmosfer tullantılarının və onların mənbələrinin dövlət tərəfindən inventarlaşdırılması üzrə qaydalar müəyyənləşdirilir və cəzalandırma tədbirlərinin görülməsinə səbəb olacaq qanun pozuntularının ümumi kateqoriyaları təqdim olunur.
	Təhlükəli maddələrin tullantı səviyyələrindən asılı olaraq obyektlərin təhlükə kateqoriyalarının müəyyən edilməsi metodikası və layihələr üzrə maksimum yol verilən atmosfer tullantıları üzrə göstəricilərin işlənilib hazırlanması zərurəti.	04/09/1990	Bu metodika çərçivəsində zərərli maddələrin maksimum yol verilən konsentrasiya hədləri və onların təhlükələri üzrə təsnifatı verilir. Hədlər Sovet dövrünün standartlarına əsaslanır.
Tullantılar	Azərbaycan Respublikasının "İstehsalat və məişət tullantıları haqqında" Qanunu №514-IQ	30/06/1998 (sonuncu düzəliş 12/06/2012)	Ətraf mühitin istehsalat və məişət tullantılarından, o cümlədən zərərli qazlardan, tullantı sularından və radioaktiv tullantılardan mühafizəsinə dair dövlət siyasətini təsvir edir. Dövlətin və digər subyektlərin hüquq və vəzifələrini müəyyən edir, tullantıtəmizləmə qurğularının layihələndirilməsi və tikintisi, tullantıların əmələ gəlməsinə səbəb olan fəaliyyətlərin lisenziyalaşdırılması, habelə tullantıların saxlanması və daşınması (o cümlədən transsərhəd daşınması) üzrə tələbləri müəyyənləşdirir. Qanun həmçinin sənaye müəssisələri tərəfindən tullantıların əmələ gəlməsinin minimuma endirilməsi üçün texnologiyaların tətbiq olunmasını dəstəkləyir. Qanun pozuntularına qarşı cavab tədbirlərinin ümumi təsviri verilir. Bu qanun, Nazirlər Kabinetinin Azərbaycanda təhlükəli tullantıların sertifikatlaşdırılması qaydaları, təhlükəli tullantıların idarə olunması üzrə dövlət strategiyası haqqında qərarlarında, habelə ETSN tərəfindən təsdiq olunmuş "İstehsalat prosesləri nəticəsində və xidmət sahələrində formalaşan tullantıların inventarlaşdırılması

Mövzu	Adı	Tarixi	Təsviri / AYDH üzrə 3Ö seysmik tədqiqat üçün ƏMSSTQ-yə aidiyyatı
			qaydaları və təsnifat sistemində dair təlimatlar”da qeyd olunmuşdur.
Yerin təki	Azərbaycan Respublikasının “Yerin təki haqqında” Qanunu №439-IQ	13/02/1998 (sonuncu düzəliş 25/12/2007)	Xəzər dənizinin Azərbaycan sektorunun təkini daxil etməklə yeraltı ehtiyatların işlənilməsi, səmərəli istifadəsi, təhlükəsizliyi və mühafizəsini tənzimləyir. Qanunda istifadəçilərin əsas mülkiyyət hüquqları və vəzifələri ifadə olunur. Ətraf mühitin mühafizəsinə dair mülahizələrə, ictimai səhiyyə və iqtisadi maraqlara əsasən mineral ehtiyatlardan istifadəyə müəyyən məhdudiyyətlər qoyulur.
İnformasiya	Azərbaycan Respublikasının “Ətraf mühitə dair informasiya almaq haqqında” Qanunu №270-IIQ	12/03/2002 (sonuncu düzəliş 20/10/2006)	Ətraf mühitə dair informasiyanın təsnifatlaşdırılmasını müəyyənləşdirir. İnformasiya açıq-aydın şəkildə “məhdud istifadə üçün” təsnif olunmadığı təqdirdə ictimaiyyət ondan istifadə edə bilər. Məhdudiyyətlərin tətbiq olunmasına dair prosedurlar təsvir olunmuşdur. Qanunun məqsədi Orhus Konvensiyasının (Azərbaycan tərəfindən 1999-cu ildə ratifikasiya olunmuşdur) müddəalarını Azərbaycan qanunlarında əks etdirməkdir.
Sağlamlıq və əməyin təhlükəsizliyi	“Sanitar-epidemioloji xidmətlər haqqında” Qanun (371 sayılı Prezident Fərmanı ilə təsdiq olunub)	10/11/1992 (sonuncu düzəliş 30/09/2014)	Sənaye obyektləri üzrə layihələndirmə, tikinti və istismar mərhələlərində, habelə digər iqtisadi fəaliyyətlər üzrə yerinə yetirilməli sanitar-epidemioloji tələbləri müəyyən edir. Məqsədi əhalinin sağlamlığını qorumaqdır. Vətəndaşların təhlükəsiz mühitdə yaşamaq, habelə sanitar-epidemioloji şərait, ətraf mühit və ictimai səhiyyə barədə tam və pulsuz məlumat almaq hüquqlarından bəhs edir.
	Azərbaycan Respublikasının “Əhalinin sağlamlığının qorunması haqqında” Qanunu №360-IQ	26/06/1997 (sonuncu düzəliş 02/02/2015)	Əhalinin sağlamlığının qorunması və səhiyyə sisteminin əsas prinsiplərini müəyyən edir. Qanunda əhalinin sağlamlığına zərərli təsire görə öhdəlik müəyyən edilir və nəzərdə tutulur ki, ətraf mühitin çirkləndirilməsi nəticəsində sağlamlığa dəymiş ziyan həmin ziyana səbəb olmuş hüquqi və ya fiziki şəxs tərəfindən kompensasiya olunmalıdır.
	Azərbaycan Respublikasının “Əhalinin radiasiya təhlükəsizliyi haqqında” Qanunu №423-IQ	30/12/1997 (sonuncu düzəliş 03/03/2006)	Sənaye obyektlərində radiasiya təhlükəsizliyinin təmin olunması üzrə tələbləri özündə əks etdirir. Qanunda hökumətin radiasiya təhlükəsizliyinə dair siyasətinin əsas prinsipləri, eləcə də potensial olaraq radioaktiv mənbələrdən istifadənin təsirinə məruz qalan ərazilərdə işçilərin və əhalinin təhlükəsizliyinin qorunması üçün ekoloji normalar müəyyən edilir.
	“Texniki təhlükəsizlik haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu - 733-IQ	02/11/1999 (sonuncu düzəliş 30/09/2014)	Hazırkı qanun təhlükə potensialı obyektlərin (TPO) təhlükəsiz istismarının hüquqi, iqtisadi və sosial əsaslarını müəyyənləşdirir.
Məsuliyyət	İcbari sığortalar haqqında qanun	24/06/2011	Təsadüf/qəza nəticəsində insan həyatına, sağlamlığına, əmlaka və ətraf mühitə dəymiş ziyana görə mülki məsuliyyətin icbari sığortası üzrə tələbləri müəyyənləşdirir.
İcazələrin verilməsi	Ətraf mühitin mühafizəsi və təbii ehtiyatlardan istifadənin yaxşılaşdırılması üzrə standartlar sistemi. Sənaye müəssisəsinin ekoloji sertifikatı. Əsas müddəalar, QOST 17.0.0.04-90	01/07/1990	ETSN, potensial çirkləndirici mənbə olan müəssisələrin ətraf mühitə təsirləri barədə ekoloji sənədlər verir. Sənədlərə maksimum yol verilən tullantı hədləri, maksimum yol verilən atqı hədləri və “ekoloji pasport” daxildir. Sonuncusu keçmiş Sovet İttifaqı ölkələri üçün xarakterlidir və müəssisəsinin ətraf mühitə təsirləri, o cümlədən ehtiyatların istifadə olunması, tullantıların idarə olunması, təkrar istifadə və çirklənmələrin təmizlənməsinin səmərəliliyi barədə geniş əhatəli məlumatları özündə əks etdirir. Müəssisələr pasportun layihə variantını özləri işləyib hazırlayır və təsdiq üçün ETSN-ə təqdim edir.
Mədəni irs	Tarix və mədəniyyət abidələrinin qorunması haqqında qanun.	10/04/1998	Dövlət və yerli hakimiyyət orqanlarının vəzifələrini müəyyənləşdirir və abidələrin istifadəsi, elmi tədqiqi, konservasiyası, bərpası, rekonstruksiyası, regenerasiyası və təhlükəsizliyi üzrə prinsipləri müəyyən edir. Bu qanunda bəyan edilir ki, milli əhəmiyyətə malik mədəniyyət obyektləri, tarixi və mədəniyyət abidələri, dövlət

Mövzu	Adı	Tarixi	Təsviri / AYDH üzrə 3Ö seysmik tədqiqat üçün ƏMSSTQ-yə aidiyyəti
			muzeylərində, arxivlərdə, kitabxanalarda və digər münasib yerlərdə saxlanılan daşınar mədəniyyət materialları özəlləşdirilə bilməz. Arxeoloji əhəmiyyətə malik ərazilərdə tikinti işləri aparılmazdan əvvəl həmin ərazidə arxeoloji tədqiqatların aparılmasını tələb edir.

2.6.1 ƏMTQ üzrə milli təlimatlar

Azərbaycanda ƏMTQ prosesinə dair təlimatlar “Azərbaycanda ətraf mühitə təsirlərin qiymətləndirilməsi prosesi üzrə təlimat kitabı”nda verilmişdir. Təlimat kitabında “qərb” tipli ƏMTQ prosesinin əsas prinsipləri və aşağıdakılar barədə təfərrüatlar təqdim olunur:

- ƏMTQ prosesi, yeni işlərin yerinə yetirilmə ardıcılığı, habelə ərizəçilərin və Hökumət qurumlarının vəzifə və cavabdehlikləri;
- ƏMTQ sənədinin məqsədi və əhatə dairəsi;
- Prosesdə ictimaiyyətin iştirakı;
- Ekoloji ekspertizanın qərarı (ETSN-ə təqdim olunduqdan sonra ƏMSSTQ sənədi üç aya qədər müddət ərzində ekspertlər qrupu tərəfindən yoxlanılır); və
- Apelyasiya prosesi.

Təlimat kitabında verilmiş təlimatların xülasəsi aşağıdakı Cədvəl 2.4-də təqdim olunur.

ƏMTQ sənədinin ETSN tərəfindən təsdiqi nəticəsində uyğunluq üzrə əsas prinsiplər, o cümlədən təşkilatın riayət etməli olduğu ekoloji və sosial standartlar müəyyən edilir.

Cədvəl 2.4 Azərbaycanca ƏMTQ prosesinə dair təlimatların xülasəsi³

İlkin yoxlama	Sənədi hazırlayan tərəf ƏMTQ-nin tələb olunub olunmadığını müəyyən etmək üçün ETSN-ə təklif barədə ərizə təqdim etməli, ərizədə əsas məlumatlar göstərilməlidir.
Əhatə dairəsinin müəyyənləşdirilməsi	Sənədi hazırlayan tərəfin, ekspertlərin və aidiyyəti olan ictimaiyyət nümayəndələrinin iştirak etməli olduğu və ƏMTQ-nin əhatə dairəsi ilə bağlı konsensusun əldə edilməsinə yönəlmiş “Əhatə dairəsinin müəyyənləşdirilməsinə dair görüş”ün keçirilməsi tələb olunur.
Layihənin təsviri	Texnoloji proseslərin tam təsviri və planlaşdırma, ilkin texniki-iqtisadi əsaslandırma, tikinti və istismar baxımından nələrin təklif olunduğunun təhlili.
Ekoloji tədqiqatlar	Sahədə və təklif olunan layihənin təsirinə məruz qalacağı ehtimal olunan digər yerlərdə ətraf mühitin ilkin vəziyyətinin tam şəkildə təsvir edilməsi tələb olunur. Ətraf mühit müxtəlif tərkib hissələri, yeni fiziki, ekoloji və sosial baxımdan təsvir olunmalıdır.
Alternativ variantların nəzərdən keçirilməsi	Alternativ texnologiyaların təsviri istisna olmaqla, layihənin alternativ variantları və variantların potensial təsirləri (o cümlədən, “heç bir işin yerinə yetirilməməsi” adlandırılan alternativ variant) barədə heç bir müzakirənin aparılması tələb olunmur.
Təsirlərin qiymətləndirilməsi və azaldılması	Bütün təsirlərin (birbaşa və dolaylı, sahədə və sahədən kənarında, kəskin və xroniki, birdəfəlik və kumulyativ, ötəri və bərpa olunmayan) müəyyən edilməsi tələb olunur. Hər bir təsir əhəmiyyətinə və ciddiliyinə, habelə onların qarşısının alınması, azaldılması və ya kompensasiya olunması üçün nəzərdə tutulmuş təsirazaldıcı tədbirlərə uyğun olaraq qiymətləndirilməlidir.
İctimaiyyətin iştirakı	Təsirə məruz qalan əhalinin planlaşdırılan fəaliyyət barədə iki dəfə məlumatlandırılması tələb olunur: ETSN-ə ilkin qiymətləndirmə üçün ərizə təqdim olunanda və ƏMTQ prosesi zamanı. Sənədi hazırlayan tərəfin təsirə məruz qalan əhalini təklifə dair müzakirələrə cəlb edəcəyi nəzərdə tutulur.
Monitorinq	Sənədi hazırlayan tərəf ƏMTQ təsdiqinin şərtlərinə monitorinq proqramı vasitəsilə daim uyğunluğun təmin edilməsinə cavabdehlik daşıyır. Sənədi hazırlayan tərəfin monitorinq məlumatlarının dəqiqliyini və etibarlılığını təsdiq etmək məqsədilə ETSN yerinə yetirilən işlərin yoxlanılmasını həyata keçirir. Sənədi hazırlayan tərəf, monitorinq nəticəsində ƏMTQ təsdiqinin şərtlərinə münasibətdə uyğunsuzluqlar aşkar edildiyi halda bu barədə ETSN-ə məlumat vermək və zəruri tədbirlər görmək üçün cavabdehlik daşıyır.

³ Mənbə: Azərbaycan Respublikası Dövlət Ekologiya Komitəsinin “Azərbaycanda Ətraf Mühitə Təsirin Qiymətləndirilməsinə dair təlimat kitabının” icmalı, Perviz, 2005 və “Azərbaycandakı yeni neft və qaz layihələrində ƏMTQ”

2.7 Regional proseslər

2.7.1 Avropa İttifaqı

Aİ ilə Azərbaycanın münasibətləri başlıca olaraq Aİ-Azərbaycan arasında Tərəfdaşlıq və Əməkdaşlıq Sazişinə (TƏS) və Avropa Qonşuluq Siyasətinə (AQS) əsaslanır.

TƏS 1999-cu ildə qüvvəyə minmişdir. Həmin sazişin 43-cü maddəsinə əsasən:

“Azərbaycan Respublikası öz qanunvericiliyinin tədricən İttifaqın qanunvericiliyinə uyğunlaşdırılmasını təmin etmək üçün səy göstərməlidir”.

TƏS çərçivəsində Aİ tərəfindən Azərbaycanın ətraf mühitin mühafizəsinə dair qanunvericiliyinin Aİ Direktivləri üzrə qiymətləndirilməsi nəticəsində milli qanunvericiliyin Aİ Direktivlərinə uyğunlaşdırılması üçün bir sıra tövsiyələr müəyyən edilmişdir⁴. Bunun əsasında, institusional potensialı və xərcləri nəzərə almaqla milli qanunvericiliyə düzəliş və əlavələrin edilməsinə universal yanaşmanı vurğulayan milli proqramın layihə variantı işlənib hazırlanmışdır⁵.

Genişlənməsindən sonra Avropa İttifaqı AQS-nin həyata keçirilməsinə başlamış və 2004-cü ildə Azərbaycan həmin siyasətin iştirakçısı olmuşdur. AQS-nin həyata keçirilməsi üzrə hazırkı Milli İndikativ Proqrama⁶ ətraf mühitin mühafizəsi sektorunda qanunvericilik islahatlarını dəstəkləməyə dair öhdəlik daxil edilmişdir, o cümlədən:

- Azərbaycanın ətraf mühitin mühafizəsinə dair qanunvericiliyinin və standartlarının Aİ qanunvericilik və standartlarına uyğunlaşdırılması;
- Ətraf mühiti mühafizəsinə dair kompleks icazə sistemi vasitəsilə idarəetmə potensialının gücləndirilməsi;
- Ətraf mühitə təsirlərin qiymətləndirilməsi üzrə prosedurların və strukturların təkmilləşdirilməsi; və
- Sektorlara aid ətraf mühitin mühafizəsinə dair planların işlənib hazırlanması (tullantılar və su ehtiyatlarının idarə olunması, havanın çirklənməsi və s.).

2.7.2 Avropa üçün ətraf mühit

“Avropa üçün Ətraf Mühit”⁷, üzv dövlətlərin, o cümlədən Azərbaycanın və Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Avropa İqtisadi Komissiya (BMTAİK) regionu çərçivəsində digər təşkilatların tərəfdaşlığıdır. “Avropa üçün Ətraf Mühit” tərəfdaşlığının rəhbərliyi və dəstəyi ilə nazirlər səviyyəsində ətraf mühitin mühafizəsinə dair bir sıra konfranslar keçirilmiş və nəticədə bu sənədin 2.5 Bölməsində təsvir olunmuş BMTAİK konvensiyaları yaradılmışdır.

2.8 Beynəlxalq Neft-Qaz Sənayesi üzrə Standartlar və Təcrübə

3Ö seysmik tədqiqat ilə bağlı fəaliyyətlərin milli qanunvericiliyə uyğun olması tələb olunur *“bu şərtlə ki, həmin qanunların və qərarların tələbləri 9-cu Əlavənin II Hissəsində müəyyənləşdirilmiş Ətraf mühitin mühafizəsi standartlarının tələblərindən sərt olmasın”* (AYDH HPBS, Maddə 26.4). Təhlükəsizlik texnikası və ətraf mühitin mühafizəsi üzrə standartlar Podratçı tərəfindən ETSN ilə birgə hazırlanacaq və *“Xəzər dənizinin səciyyəvi ekoloji xüsusiyyətlərini nəzərə alacaq və müvafiq olaraq, (i) dünyanın digər regionlarında kəşfiyyat və istehsal işlərinə tətbiq edilən beynəlxalq neft-qaz sənayesi*

⁴ Məmmədov, A. və Apruzzi, F. (2004) Aİ və Azərbaycan arasında Tərəfdaşlıq və Əməkdaşlıq Sazişinin həyata keçirilməsinə dəstək. Ətraf mühitə və təbii ehtiyatlardan istifadəyə dair cədvəl şəkilli hesabat. Hesabat “TACIS” üçün hazırlanmışdır.

⁵ SOFRECO Davamlı İqtisadi və Sosial İnkişaf üzrə Məsləhət Şirkəti (tarixi qeyd olunmayıb) Aİ və Azərbaycan arasında Tərəfdaşlıq və Əməkdaşlıq Sazişinin həyata keçirilməsinə dəstək, Qanunvericiliyin uyğunlaşdırılmasına dair proqramın layihəsi.

⁶ Avropa Komissiyası, 2007. Avropa Qonşuluq və Tərəfdaşlıq Aktı, Azərbaycan Milli İndikativ Proqramı (MİP).

⁷ Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Avropa İqtisadi Komissiyası BMTAİK (2008) Avropa üçün Ətraf Mühit. Aşağıdakı internet sahifəsindən əldə etmək olar: <http://www.unece.org/env/efe/welcome.html> Sonuncu dəfə 2015-ci ilin avqust ayında daxil olunub

standartlarına və təcrübəsinə (i) dünyanın digər regionlarında kəşfiyyat və istehsal işlərinə tətbiq edilən beynəlxalq neft-qaz sənayesi standartlarına və təcrübəsinə və (ii) Azərbaycan Respublikasının təhlükəsizlik texnikası və ətraf mühitin mühafizəsi haqqında mövcud qanunvericiliyinə istinad edəcək.”

Buna görə də müvafiq beynəlxalq sənaye standartlarının nəzərə alınması milli qanunvericiliyin tətbiq oluna bilmə mümkünlüyünün müəyyən edilməsi zamanı mühüm bir element hesab olunur. Sənaye standartları, o cümlədən Neft-Qaz Hasilatı Şirkətlərinin Beynəlxalq Assosiasiyasının (OGP), Geofizika üzrə Podratçıların Beynəlxalq Assosiasiyasının (IAGC) və Qazma üzrə Podratçıların Beynəlxalq Assosiasiyasının (IADC) standartları AYDH HPBS-də konkret olaraq qeyd olunmuşdur.